

Ympäristöministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi ympäristönsuojelulain muuttamiseksi (ilmanlaatudirektiivi)

RAKYL 15.04.2026

369/11.00.04/2026

Valmistelija	Ympäristösuunnittelija Pirkko Räikkönen pirkko.raikkonen@savonlinna.fi, p. 044 417 4687
Selostus	<p>Ympäristöministeriö on pyytänyt 8.4.2026 lausuntoa luonnoksesta ympäristönsuojelulain muuttamiseksi. Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 7.5.2026, ensisijaisesti lausuntopalvelun kautta.</p> <p>Ilmanlaadusta ja sen parantamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2008/50/EY) muutoksen (EU) 2024/2881 kansallinen täytäntöönpano edellyttää muutoksia ympäristönsuojelulakiin.</p> <p>Keskeinen tavoite on parantaa ilmanlaatua EU:n alueella jo vuoteen 2030 mennessä. Ilmanlaadun turvaamiseksi lain nojalla säädetyt raja-arvoja ja muita ympäristönsuojeluvuorokausvaatimuksia ja -tavoitteita muutettaisiin tiukemmiksi uudistetun ilmanlaatudirektiivin mukaisesti. Lakiin lisättäisiin ilmanlaadun seurantaan koskevia uusia säännöksiä ja vastuita täsmennettäisiin.</p> <p>Keskimääräisen altistumisen seurannan edustavuutta laajennettaisiin perustamalla nykyisen yhden alueyksikön lisäksi uusia alueyksiköitä. Ilmanlaadun seuranta laajennettaisiin uusilla supermittausasemilla, joilla seurattaisiin myös sellaisia epäpuhtauksia, joille ei aseteta ympäristönsuojeluvuorokausvaatimuksia tai -tavoitteita. Ilmanlaadun seurantamenetelmiin ja mittauksen edustavuuden arviointiin lisättäisiin mahdollisuus käyttää mallintamissovellutuksia.</p> <p>Ilmanlaatuvaatimusten ja –tavoitteiden noudattamisen varmistamiseksi muutoksia tehtäisiin myös ilmanlaadun parantamista koskevien suunnitelmien liittyviin velvoitteisiin. Esityksessä olisi täysin uusia vaatimuksia muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta. Lakiin lisättäisiin uusia säännöksiä ilmanlaatuun liittyvästä tiedottamisesta. Uudistetun direktiivin täytäntöönpano edellyttää lukuisia muutoksia nykyiseen laki- ja asetustason sääntelyyn.</p>
Toimivalta	Hallintosääntö 6 §
Esittelijä	Rakennustarkastaja Karvinen Juha
Päätösehdotus	<p>Rakennus- ja ympäristölautakunta kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu pitävänsä esityksen yleisiä tavoitteita perusteltuina ja kannatettavina.</p> <p>On perusteltua, että direktiivin keskeiset vaatimukset pannaan täytäntöön ympäristönsuojelulain kautta, ja yksityiskohtaisempi sääntely jätetään asetustasolle. Hallituksen esityksen yleisiä tavoitteita ovat ilmanlaadun parantaminen, terveystahojen vähentäminen ja seurannan kehittäminen. Direktiivin tavoitteisiin sisältyvä laatuvaatimusten ja –tavoitteiden säännöllinen tarkistaminen ja päivittäminen suhteessa WHO:n suosituksiin on erittäin myönteinen ja tulevaisuuteen katsova lähtökohta.</p>

Esityksessä on kuitenkin kohtia, joissa sääntely tai perustelut jäävät epäselviksi tai edellyttävät täsmennyksiä esimerkiksi kunnallisen toimeenpanon ja alueellisen kattavuuden näkökulmasta.

Muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeus

Muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeuden toimeenpano on Suomessa toteutettava oikeasuhtaisesti, selkeästi rajattuna ja sisällöltään ennakoitavana viranomaisille ja asianosaisille. Savonlinnan ympäristönsuojeluviranomainen esittää huolensa siitä, että esitetty sääntely voi johtaa tilanteeseen, jossa viranomaiset joutuvat tekemään varmuuden vuoksi erillisiä päätöksiä pelkästään muutoksenhakumahdollisuuden avaamiseksi. Pienissä kaupungeissa ja kunnissa kamppaillaan jo nyt lisääntyvien tehtävien sekä vähenevien resurssien tasapainottamisen kanssa.

Seuraamukset ja vahingonkorvaukset

Savonlinnan ympäristönsuojeluviranomainen kannattaa esityksessä omaksuttua ratkaisua, jonka mukaan seuraamuksia koskevat vaatimukset katetaan rikoslain sääntelyllä, ja terveyshaittoihin liittyvät vahingonkorvausvaatimukset kuuluvat vahingonkorvauslain soveltamisalaan. Ratkaisu on selkeä, järjestelmällinen ja tukee oikeusjärjestyksen johdonmukaisuutta.

Vastuut ja yhteistyö ilmanlaadun hallinnassa

Savonlinnan ympäristönsuojeluviranomainen kannattaa nimenomaisesti ehdotusta, jonka mukaan Lupa- ja valvontavirastolle osoitetaan vastuu eri toimijoiden yhteistyön koordinoinnista tilanteissa, joissa kunnan omat toimivaltuudet eivät ole riittäviä ilmanlaadun parantamiseksi. Tämä selkeyttää vastuunjakoja ja tukee kuntien tosiasiallisia mahdollisuuksia vaikuttaa ilmanlaatuun erityisesti silloin, kun päästölähteet tai toimenpiteet eivät ole yksinomaan kunnan päätösvallassa. Esityksen lakitekstiä ja perusteluita tulisi kuitenkin tarkentaa valtioneuvoston asetuksella, jotta selkeytettäisiin konkreettinen vastuunjako ilmanlaadun seurannan järjestämisessä ja hallinnassa esim. kuntien, elinvoimakeskusten ja valtion viranomaisten välillä.

Supermittausasemat ja alueellinen kattavuus

Supermittausasemia koskeva sääntely on keskeinen uusi elementti ilmanlaadun seurannassa. Kustannustehokkuussyistä on perusteltua, että esityksessä hyödynnetään olemassa olevia tutkimus- ja mittausasemia. Jäsenmaa voi esitykseen kirjatun mukaan toteuttaa supermittausasemien sijoittamisen parhaaksi katsomallaan tavalla, ottaen huomioon uudistetun ilmalaatudirektiivin vaatimukset supermittausasemien määrästä ja näytteenoton edustavuudesta. Sijaintipaikoiksi on esitetty Pallas-Yllästunturin kansallispuistossa sijaitsevaa Pallaksen huippututkimusasemaa, Juupajoella sijaitsevaa Hyytiälän metsäasemaa, Virolahtea ja Helsingin Kumpulaa. Savonlinnan ympäristönsuojeluviranomaisen näkökulmasta Virolahdelle esitetyn maaseudun tausta-alueen supermittausaseman alueellinen edustavuus on syytä arvioida jatkossa. Mikäli tavoitteena on kuvata laajemmin Itä-Suomen ilmanlaatua, voisi mittausaseman sijoittamista pohjoisemmaksi, lähemmäs Itä-Suomen keskisempiä osia, harkita.

Virolahden sijainti saattaa osin heijastaa alueen teollista ja liikenteellistä kuormitusta, minkä vuoksi eteläisimmät esitetyt supermittausasemat antanevat ensisijaisesti kuvaa Lounais- ja Etelä-Suomen ilmanlaadusta, eivätkä välttämättä kaikilta osin edusta koko Suomen olosuhteita.

Määritelmät ja terminologia

Savonlinnan ympäristönsuojeluviranomainen korostaa, että ilmanlaadun seuranta ja hallintaa koskevien uusien käsitteiden (esim. *tausta-alue*, *keskimääräisen altistumisen alueyksikkö*) tulee olla laissa määritelty täsmällisesti, ristiriidattomasti, ja siten, ettei tulkinnanvaraa jää käytännön soveltamistilanteissa.

Päätös

Toimenpiteet

Ympäristöministeriö